

ASOCIACE VYŠŠÍCH ODBORNÝCH ŠKOL

Duškova 7, 150 00 Praha 5

Vážená paní

Mgr. Dana Kuchtová
ministryně školství, mládeže a
tělovýchovy

Karmelitská 8
118 12 Praha 1

V Praze dne 27.6.2007

Vážená paní ministryně,

dovolte mi, abych Vás seznámila se stanoviskem Asociace vyšších odborných škol (AVOŠ) k výchozím tezím pro přípravu Bílé knihy terciárního vzdělávání.

Dne 19.6. 2007 nám pan profesor Petr Matějů z Vašeho pověření zaslal k vyjádření dokument s názvem „Výchozí teze pro přípravu Bílé knihy terciárního vzdělávání“ s žádostí o zaslání reakce naší asociace na tento materiál, a to v termínu do 16.7. 2007.

Asociace vyšších odborných škol, která zastupuje 105 vyšších odborných škol v ČR, je - mírně řečeno - velmi překvapena až zaskočena způsobem, kdy je nám na začátku prázdnin předložen materiál zpracovaný týmem, ve kterém není zastoupen ani jeden představitel vyšších odborných škol, ale v autorském týmu chybí hlavně zástupce zaměstnavatelské reprezentace, pro kterou by absolvent zvláště nižšího stupně terciárního vzdělávání měl být připravován.

Odvolávám se na jednání s Vámi ze dne 13.2. 2007, kdy jste nám doporučila účast na tvorbě tohoto dokumentu a doporučila nám oslovit v této souvislosti pana profesora Matějů. Školy, které reprezentujeme, si zvolily čtyři zástupce do týmu, který je připraven spolupracovat na přípravě Bílé knihy, ale ten bohužel nebyl zatím ke spolupráci přizván.

Výsledkem práce patnáctičlenného týmu je materiál, který je v této předložené verzi pro nás nepřijatelný. Teze, které mají být přípravou reformy terciárního vzdělání, jsou vlastně také „o nás, ale bez nás“. Přitom cílem předkladatele je, cituji: „příprava účinné, vnitřně konzistentní a uskutečnitelné reformy českého vysokého školství včetně změn ve struktuře terciárního vzdělávání“. Je zjevné, že v tomto případě nebyly dodrženy základy plurality a komplementarity, běžně realizované v rozvinutých demokraciích. Sociolog M. Petrusek uvádí: "Základním předpokladem teorie a metody v moderní sociologii je směřování k alternativě, otevření se, hledání vědecké pravdy, tolerantní postoj, otevření systému poznatků, schopnost konfrontovat je mezi sebou, podrobit je veřejné diskuzi. Postup od počáteční kontradiktorní dichotomie k pluralitě, komplementaritě." Zúžení zorného pole v předkládané doméně by nemělo být důvodem pro odmítání překračování horizontů nebo pro přijetí konsensuálních řešení. Podle J. Hrocha nelze dialog založit na komplexní deskripci skutečnosti pojímané jako logický prostor, nýbrž na procesu neustálého vytváření a vzájemného dialogu různých interpretací, které jsou od počátku považovány za rovnoprávné a legitimní.“

ASOCIACE VYŠŠÍCH ODBORNÝCH ŠKOL

Duškova 7, 150 00 Praha 5

Terciární vzdělávání je podle zatím přijatého paradigmatu chápáno jako státem uznané vzdělávání občanů, navazující na střední vzdělání ukončené maturitní zkouškou. Vyšší odborné školy jsou jeho nedílnou součástí – nelze s nimi nespolupracovat. Chceme proto věřit, paní ministryně, že tým profesora Matějů a MŠMT považují AVOŠ za skupinu, jejíž participace na přípravě reformy bude podmínkou jejího úspěchu, a budou nás tedy již při dalších jednáních brát jako neopominutelného partnera.

Autoři tezí citují některá doporučení OECD, která směřují hlavně do oblasti současné struktury systému, jeho řízení, kritizují hlavně současný systém vysokých škol, absenci vazby vzdělávací soustavy vůči požadavkům zaměstnavatelů, regionů a trhu práce. V pasáži I.1. musíme souhlasit s tím, že je třeba, citují: "vytvořit funkční a životaschopný systém bakalářských programů, které by měly být nejširším a nejstabilnějším základem terciárního vzdělávání. Většina existujících bakalářských programů není s to produkovat absolventy, kteří jsou vhodně připraveni pro praxi, protože byly často vědomě vytvořeny jako „první“ stupeň magisterského studia, které je zatím v českém (podobně jako v celém středoevropském) kontextu chápáno jako jediné „plnohodnotné“ vysokoškolské studium...." .

Většina vyšších odborných škol, které dnes již mají akreditovány svoje vzdělávací programy podle zákona 561/05 Sb. a navazující legislativy, však již dnes splňuje kritéria funkčního uceleného systému, který byl již budován se záměrem splnění všech kritérií nižšího stupně terciárního vzdělávání s uceleným vzdělávacím programem, prakticky zaměřeným, s vazbou na budoucí uplatnění absolventů dle požadavků trhu práce. Proč tedy nevyužít těchto našich desetiletých zkušeností? Proč přejímat anglosaské modely jako dogma, když lze využít vlastní zkušenosti a čerpat i podněty ze zemí sousedících s naší malou zemí? Velmi se to podařilo prof. V. Příhodovi, který geniálně využil ve třicátých letech minulého století své zkušenosti s americkým školstvím, a když je spojil s evropským školstvím, vytvořil soustavu, jež se stala vzorem pro celou Evropu. Existuje o tom mnoho kvalitních dokladů, bylo by dobré do nich nejen nahlédnout, ale zejména je také i prostudovat. Souhlasíme, že předpokladem změn je však kromě jiného nutnost diverzifikace terciárního vzdělávání. Bohužel ale až na dvě výjimky, kdy se autoři tezí zmiňují o problémech a hrozbách reformy a možných mechanismech, není vůbec v materiálu zmínka o VOŠ a návrhu řešení zohledňující současný stav jako východisko celé reformy.

Naše asociace chce prosazovat institucionální diverzitu a možnost vertikální diferenciaci v rámci terciárního sektoru vzdělávání. Zároveň připravujeme dvě varianty řešení dosavadní organizace vyššího odborného studia, které by v případě jeho akceptace vyřešilo stávající postavení tohoto nejmladšího segmentu české vzdělávací soustavy. Jsme připraveni na základě našich zkušeností z předchozích deseti let přispět k řešení, které by bylo přijatelné nejen pro většinu stávajících škol, ale hlavně by odpovídalo poptávce po absolventech, kteří mají rovnocenné postavení a ohodnocení jako bakaláři vysokých škol a zejména jsou okamžitě přijatelní trhem práce.

Nesouhlasíme ani, aby nižší stupeň terciárního vzdělávání postupně přejímal roli současného odborného středního vzdělávání. Stejně nebezpečná je tendence soustředit veškeré střední vzdělávání s maturitou do gymnázií a lyceí s ohledem na současný nedostatek odborníků v oblasti výrobní sféry a předpokládaný demografický vývoj.

ASOCIACE VYŠŠÍCH ODBORNÝCH ŠKOL

Duškova 7, 150 00 Praha 5

Vážená paní ministryně, věříme, že Vám jde stejně jako nám o kvalitní reformu školství, která navíc využije při své tvorbě i prostředky strukturálních fondů EU. Aby byla skutečně úspěšná a pro většinu zainteresovaných přijatelná, musí se tvořit v týmu, který reprezentuje všechny skupiny, jež mohou předat svoje dosavadní znalosti a zkušenosti z oblastí, kterých se reforma týká. Bílá kniha a zákon o terciárním vzdělávání nejsou jen záležitostí vysokých škol, z nichž některé mají již více než 500 let starou tradici, ale i těch, které vznikly nedávno, ale mohou předat dobré zkušenosti použitelné pro budoucnost.

Proč má být reforma s dominujícím vlivem anglosaského modelu a s doporučením OECD pojata jako imperativ? Proč nevyužít vše dobré, prověřené a funkční? Rozhodně komisaři OECD při prezentacích svých myšlenek v ČR takto nevystupovali. Současně je nutné konečně začít spolupracovat se zaměstnavateli, úřady práce, to znamená s těmi, kteří se nejlépe mohou vyjádřit k potřebě a zaměření absolventů terciárního vzdělávání .

V případě, kdy další práce na reformě budou probíhat v uzavřeném okruhu lidí, odkud vzejde její konečná verze bez společného konsenzuálního paradigmatu, bude takový výsledek s největší pravděpodobností zase pouze dokumentem, na nějž byla použita nemalá částka z evropských fondů, ale který nevyužit upadne v zapomnění.

Ing. Markéta Pražmová

předsedkyně Asociace vyšších odborných škol
Duškova 7
150 00 Praha 5
tel.210 082 512, 602 184 719
e- mail: prazmova@seznam.cz

Na vědomí:

prof. PhDr Petr Matějů, PhD.
ředitel analyticko-koncepčního oddělení
MŠMT

Karmelitská 8
118 12 Praha 1